

DZIEŃ KRAJOBRAZU 2025

SYMBIOZA – PRZYRODA I MIASTO W JEDNYM KRAJOBRAZIE!

PATRONAT HONOROWY

**MARZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO**
Joanna Skrzydlewska

ORGANIZATORZY I PARTNERZY WYDARZENIA

UNIwersYTET
ŁÓDZKI

INSTYTUT GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny

WYDZIAŁ NAUK GEOGRAFICZNYCH

**ZESPÓŁ PARKÓW
KRAJOBRAZOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO**
Jednostka organizacyjna Samorządu
Województwa Łódzkiego

ŁÓDZKIE
URZĄD MARSZAŁKOWSKI

Słowo wstępu

Krajobraz to nie tylko widok, lecz złożona całość znaczeń i relacji – przestrzeń, w której spotykają się procesy przyrodnicze i działalność człowieka. Jest on systemem kulturowym, bo ukształtowanym przez nasze działania, i naturalnym, bo zakorzenionym w funkcjonowaniu środowiska.

Miasto stanowi szczególną formę krajobrazu. To oryginalny układ, gdzie komponenty antropogeniczne – zabudowa, infrastruktura – przenikają się z elementami przyrodniczymi. Miasto nie jest przeciwieństwem natury, lecz jej nową przestrzenią, w której zachodzi współdziałanie obu sfer.

W obliczu zmian klimatycznych rola tej symbiozy nabiera fundamentalnego znaczenia. Coraz częstsze zjawiska ekstremalne, zwłaszcza fale upałów, wskazują na kluczową funkcję zieleni. Drzewa, parki i tereny otwarte regulują mikroklimat, retencjonują wodę opadową, poprawiają jakość powietrza i sprzyjają zdrowiu mieszkańców. Natura w mieście jest więc dobrem wspólnym – nie ozdobą, lecz istotnym elementem bezpieczeństwa i jakości życia.

Każdy nowy park, każda łąka czy drzewo przy ulicy to inwestycja w przyszłość. Kreacja natury w mieście nie jest luksusem, lecz koniecznością. To dowód, że człowiek i przyroda mogą współistnieć, tworząc krajobraz miejski jako dynamiczną, zrównoważoną całość.

prof. dr hab. Marcin Wójcik

Dziekan Wydziału Nauk Geograficznych
Uniwersytet Łódzki

PROGRAM WYDARZENIA

10.00-10.15 Uroczyste otwarcie

10.15-10.35 **Widoczność zieleni w krajobrazie miasta z perspektywy dzieci idących z domu do szkoły** (dr hab. Edyta Łaszkiewicz - Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny UŁ)

10.40-11.00 **Obcy w mieście. O inwazyjnych gatunkach na terenach zurbanizowanych** (Grzegorz Socha – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi)

11.05-11.25 **Wpływ miasta na obszary chronione, cenne przyrodniczo i krajobrazowo** (Katarzyna Krakowska – Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego)

11.25-12.00 Przerwa

12.00-12.20 **Zielony pierścień aglomeracji łódzkiej – od przeszłości do teraźniejszości** (Marcin Pawlak – Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego)

12.25-12.45 **Krajobrazy miejskie w audycie krajobrazowym województwa łódzkiego** (Marta Pabich-Makoska – Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego)

12.50-13.10 **Mapa Drzew Łodzi – miejskie dane na temat przyrody we władzy obywateli** (Justyna Makulec)

13.15-13.25 **Mieszkańcy w działaniu: łódzki ekobudżet jako narzędzie oddolnego kształtowania terenów zieleni w mieście** (dr hab. Paulina Tobiasz-Lis prof. UŁ, dr Patrycja Grzyś – Wydział Nauk Geograficznych UŁ)

13.30-13.45 Podsumowanie

14.00-14.45 Warsztaty: Obsługa Geoportalu (s. 319K)

Widoczność zieleni w krajobrazie miasta z perspektywy dzieci idących z domu do szkoły

Widzenie to podstawowy sposób poznawania i rozumienia świata, którego znaczenie w krajobrazie miasta bywa marginalizowane, zwłaszcza w kontekście jakości wizualnej tras pieszych. Odpowiedzią na wizualny chaos, poprawiającą komfort i dobrostan psychofizyczny, jest kontakt wzrokowy z zielenią. Szczególnie ważny jest on dla dzieci – małych pieszych, dla których codzienna droga do szkoły stanowi naturalną okazję kontaktu z przyrodą. Czy jednak widok zieleni jest dostępny dla wszystkich dzieci? Jak zwiększać ekspozycję na zieleń w zróżnicowanej strukturze miasta? Prezentacja szuka odpowiedzi na te pytania, opierając się na wynikach badań nad rolą zieleni w codziennych trasach dzieci dom–szkoła.

Edyta Łaszkiewicz, ekonomistka i geografka badająca sprawiedliwość środowiskową, wartość środowiska przyrodniczego i powiązania między człowiekiem a przyrodą na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ

Obcy w mieście. O inwazyjnych gatunkach na terenach zurbanizowanych

Obce gatunki inwazyjne (IGO) to gatunki roślin, zwierząt i mikroorganizmów, które zostały zawleczone do danego ekosystemu lub uciekły z hodowli i zagrażają rodzimej faunie i florze, różnorodności biologicznej, usługom ekosystemowym oraz zdrowiu człowieka i gospodarce. Obok niszczenia siedlisk przez człowieka stanowią największe zagrożenie dla globalnej i lokalnej bioróżnorodności. Dotyczy to zarówno siedlisk lądowych, jak i wodnych. Przykładem IGO są barszcz Sosnowskiego, klon jesionolistny, nawłóć kanadyjska, rdestowiec japoński oraz nutria amerykańska, szop pracz, rak pręgowany, czy sumik karłowaty. Jak zaczyna się inwazja obcych, dlaczego się ją takie spustoszenie i jak z nimi walczyć, to przykładowe zagadnienia, których dotyczyć będzie wystąpienie.

Grzegorz Socha, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi

Wpływ miasta na obszary chronione, cenne przyrodniczo i krajobrazowo

Miasto to historycznie ukształtowana jednostka osadnicza ze zwartą zabudową oraz dużą liczbą ludzi skupionych na obszarze, na którym większość mieszkańców prowadzi miejski styl życia i korzysta z codziennych udogodnień. Na obszarze miasta lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się również obszary zielone, w tym podlegające ochronie, jako te najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo. Tworzą one różnorodne ekosystemy, miejsca bytowania i rozrodu wielu gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Za pomocą prezentacji poszukamy odpowiedzi na zagadnienia dotyczące wzajemnego wpływu tych dwu skrajnie różnych środowisk na siebie nawzajem. Jakie korzyści, a jakie straty wynikają ze wzajemnej interakcji.

Katarzyna Krakowska, geograf, przyrodnik, dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego

Zielony pierścień aglomeracji łódzkiej – od przeszłości do teraźniejszości

Zielone pierścienie wokół dużych miast w Polsce są społecznym oczekiwaniem współczesności i przyszłości. Pomimo, iż koncepcje ich tworzenia sięgają XIX w. to, przy niewłaściwej gospodarce przestrzennej terenów podmiejskich w Polsce, mogą pozostać jedynie pieśnią przeszłości. Doświadczenia zagraniczne pokazują, że skuteczne i zrównoważone planowanie oraz gospodarowanie przestrzenią pozwala na stworzenie obszarów zieleni, które dla mieszkańców dużych ośrodków miejskich świadczą szeroki pakiet usług ekosystemowych i poprawiają jakość życia. Czy w aglomeracji łódzkiej zachowały się jeszcze obszary, które mogą być podstawą stworzenia zielonego pierścienia?

Marcin Pawlak, absolwent Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych na Uniwersytecie Łódzkim, dyrektor Biura Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, jednostki odpowiedzialnej za przygotowywanie najważniejszych dokumentów samorządu województwa takich jak strategia rozwoju, plan zagospodarowania przestrzennego czy audyt krajobrazowy

Krajobrazy miejskie w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego

Krajobraz miejski to przestrzeń towarzysząca na co dzień blisko 60% ludności Polski. W niej mieszkamy, pracujemy i wypoczywamy, a zarazem doświadczamy ją wszystkimi zmysłami. Stanowi ona konglomerat elementów przyrodniczych i kulturowych (ukształtowanych przez człowieka w procesie gospodarowania przestrzenią). Czy w województwie łódzkim istnieją krajobrazy miast, w których zachodzi symbioza z przyrodą? Czy możliwe jest takie planowanie przestrzeni miejskiej, aby człowiek i przyroda współistnieli ze sobą? Odpowiedzi poszukamy wspólnie w krajobrazach priorytetowych, czyli tych najcenniejszych wyznaczonych w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego.

Marta Pabich-Makoska, geografa, absolwentka Uniwersytetu Łódzkiego, kierownik Zespołu Środowiska i Krajobrazu w Biurze Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, odpowiedzialna za projekty zakresu ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego, krajobrazu i przestrzeni turystycznej. Współautorka Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego

Mapa Drzew Łodzi – miejskie dane na temat przyrody we władzy obywateli

Wystąpienie obejmuje następujące elementy: (1) Skąd wzięła się Mapa Drzew Łodzi? (2) Mapa Drzew Łodzi jako usługa społeczna i element nauki obywatelskiej: od wolontariackiego gromadzenia danych na temat drzew Łodzi do Społecznego Obserwatorium Drzew Łodzi i modułu wyceny wartości kompensacyjnej. (3) Kluczowe wnioski i rekomendacje z raportu społecznego „Zieleń w procesie rewitalizacji Łodzi 2016-2024”.

Justyna Makulec, społeczna inwentaryzatorka drzew, koordynatorka projektu budowy modułu wyceny wartości kompensacyjnej drzew w Mapie Drzew Łodzi

Mieszkańcy w działaniu: łódzki ekobudżet jako narzędzie oddolnego kształtowania terenów zieleni w mieście

Łódzki program ekobudżetu dedykowany jest wyłącznie projektom związanym z ochroną środowiska i kształtowaniem zielonej infrastruktury. Doświadczenia łódzkiego ekobudżetu pokazują, że zieleń miejska staje się dziś jednym z najważniejszych obszarów, w których mieszkańcy chcą realnie współdecydować o kształcie swojego otoczenia. Choć pierwsza edycja programu ujawniła zarówno potencjał, jak i ograniczenia partycypacji – zwłaszcza w zakresie faktycznej współrealizacji projektów – to potwierdziła także rosnącą świadomość ekologiczną i potrzebę wspólnego działania na rzecz krajobrazu miasta. Ekobudżet obywatelski można uznać za laboratorium współzarządzania zielenią – narzędzie, które łączy wiedzę ekspercką i lokalną, praktykę planistyczną i społeczną troskę o środowisko. Z perspektywy polityki krajobrazowej w miastach stanowi on ważny krok w kierunku nowego modelu planowania – opartego na współodpowiedzialności i równowadze między potrzebami ludzi a potrzebami przyrody.

Paulina Tobiasz-Lis, geografka, profesor uczelni w Katedrze Geografii Regionalnej i Społecznej Wydziału Nauk Geograficznych UŁ. Specjalizuje się w problematyce doświadczania, percepcji i reprezentacji przestrzeni. Jej prace badawcze dotyczą również przemian społeczno-przestrzennych miast

Patrycja Grzyś, geografka, adiunktka w Katedrze Geografii Regionalnej i Społecznej Wydziału Nauk Geograficznych UŁ. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół przekształceń przestrzeni publicznych miast postindustrialnych, procesach rewitalizacji i oddolnej aktywności społecznej. Członkini zespołu projektowego ds. Ekobudżetu.

Wystawa fotograficzna „**Krajobraz miejski**”, która jest prezentowana podczas Dnia Krajobrazu 2025 stanowi zbiór prac nadesłanych na ogólnopolski konkurs „Geografia – proces, forma, obiekt”.

Dotychczas odbyło się trzynaście edycji tego wydarzenia, organizowanego przez dr hab. Piotra Czubłę, prof. UŁ, oraz dr hab. Joannę Peterę-Zganiacz, prof. UŁ, pod patronatem Dziekana Wydziału Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego. Celem konkursu jest popularyzacja wiedzy geograficznej oraz zachęcanie do twórczego spojrzenia na zjawiska i procesy zachodzące w szeroko rozumianym środowisku geograficznym.

Geografia od zawsze kojarzona jest z krajobrazem – jednym z jej kluczowych obszarów badań. Obejmuje on zarówno krajobrazy naturalne, jak i te przekształcone przez działalność człowieka. Szczególnym polem takich przekształceń jest przestrzeń miejska – miejsce, gdzie natura ustępuje ludzkiej kreacji, a jednocześnie nieustannie odzyskuje utracone terytoria.

Wystawa ukazuje różne oblicza krajobrazu miejskiego – od oczywistych po zaskakujące, niekiedy uchwycone w mikroskali. Choć miejski pejzaż często zdominowany jest przez szkło, beton i stal, to właśnie elementy przyrody wyrażone właściwościami atmosfery takimi jak światło, barwa nieba czy układ chmur nadają mu niepowtarzalny charakter i emocjonalny wymiar.

Zapraszamy do obejrzenia wystawy i odkrycia subtelnych zależności pomiędzy naturą a przestrzenią tworzoną przez człowieka – tam, gdzie oba te światy spotykają się w delikatnej, lecz fascynującej równowadze.

W publikacji zamieszczono fotografie
nadesłane na ogólnopolski konkurs „Geografia – proces, forma, obiekt”

„Kompozycja” Palina Mikhailouskaya (s. 5)

„Tajemnica transcendencji” Wiktoria Kozłowska (s. 7)

„Podróż z historią” Kacper Kaczorowski (s. 8)

„Dziedzictwo zamaskowane” Anna Majewska (s. 11)

„Kanały Amsterdamu” Krzysztof Zalewski (s. 13)

„Wrocław przegląda się w Odrze” Jan Tomczyk (s. 14)

Projekt i redakcja: Karolina Dmochowska

Wydział Nauk Geograficznych, Uniwersytet Łódzki
Łódź, październik 2025 r.